

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA APLIKOVANÉ INFORMATIKY

Vliv e-medií na sociální chování dětí mateřské školy z pohledu jejich rodičů a
pedagogů

The influence of electronic media on social behavior of nursery school children
from the perspective of their parents and teachers

Student: Řeha Adam

Vedoucí bakalářské práce Ing. Juráková Alena, Ph.D.

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

Datum odevzdání: 11. května 2011

Podpis:

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí své bakalářské práce Ing. Aleně Jurákové, Ph.D., za odborné rady, konzultace a skvělé vedení.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Teoretická východiska	3
2.1	<i>Televizní vysílání od historie po současnost</i>	<i>3</i>
2.1.1	Historie televize, jako takové	3
2.1.2	Historie televizního vysílání.....	5
2.2	<i>Historie internetu</i>	<i>9</i>
2.2.1	Počátky Internetu.....	9
2.2.2	Počátky sdílení dat	9
2.2.3	První browser	10
2.2.4	Standard WWW	10
2.2.5	Nástup komerce.....	11
2.3	<i>Socializace.....</i>	<i>12</i>
2.3.1	Socializace sekundární fáze	12
2.3.2	Socializace dítěte doma	12
2.3.3	Socializace dítěte ve školce	13
3	Analýza současného stavu s využitím dotazníkového šetření.....	16
3.1	<i>Negativní vliv elektronických médií na chování dítěte a příklady</i>	<i>16</i>
3.1.1	Počítačové hry	16
3.1.2	Sledování televize	17
3.1.3	Možnosti ochrany a prevence před negativními vlivy	18
3.2	<i>Poruchy způsobené vlivem médií</i>	<i>22</i>
3.3	<i>Hypotézy.....</i>	<i>23</i>
4	Vyhodnocení dotazníků	24
4.1	<i>Vyhodnocení dotazníků s grafy a popisem</i>	<i>25</i>
4.1.1	Dotazníky rodičů	25
4.1.2	Dotazníky pedagogů.....	31
4.2	<i>Návrh doporučení.....</i>	<i>37</i>

5	Závěr.....	38
----------	-------------------	-----------

Seznam použité literatury

Seznam zkratek a pojmů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

1 Úvod

Největší zásluhu na nastartování vědecko-technického rozvoje měla na počátku 20. století výroba a rozvod elektrické energie.

Po celou tuto dobu až dodnes, vznikaly nové vědní obory, které se zasloužily o nástup a postupný rozvoj těchto technologií a možností informačních přenosů. Díky nim můžeme pozorovat zavádění nových technologií, které nás nutí přizpůsobovat se novým životním trendům, ulehčování a zjednodušování pracovních postupů. S tímto jdou ruku v ruce média, jako televize, internet, telefon či rozhlas, které nejen že společnost informují, ale také ovlivňují jejich myšlení a chování v běžném životě. Zářným příkladem se staly projevy Adolfa Hitlera, který se pomocí médií (film, rozhlas) snažil burcovat a měnit psychiku svých posluchačů.

V demokraticky založených zemích je povoleno volné šíření názorů a informací pomocí tzv. mass médií, které se snaží dosáhnout co největší sledovanosti, úspěšnosti v prodeji, návštěvnosti či počtu posluchačů zařazováním zábavných pořadů, seriálů, živého vysílání, interaktivních prvků do svých programů, aby obsáhli co možná největší poptávku uživatelů po informacích a zábavě a uspokojili jejich potřeby.

Největší rozmach elektronických médií (u nás) nastal po roce 1989.

V té době se objevilo mnoho dovozců telekomunikačních zařízení a také velkou, můžeme říci, že až revoluční změnou, bylo zavedení internetu do domácností a firem.

To však sebou neslo jak pozitivní, tak i negativní dopady na společnost a jedince.

Obrovské rozšíření komerce obsahovalo také rizika spojené s napadením uživatele, či zneužitím jeho soukromých údajů.

Tato práce se zaměřuje na vliv elektronických médií na dítě, které dochází do mateřské školy, kde se potkává se svými vrstevníky, učí se novým věcem a návykům, které využije v pozdější části života, jak doma, tak i ve společnosti.

Cílem bakalářské práce je ověřit na základě průzkumu negativní vlivy elektronických médií, které na dítě v tomto věku působí, jaká rizika sebou nese jejich kontakt a práce s internetem

či televizí, jak se tyto vlivy na nich projeví v blízkosti jejich vrstevníků, vůči ostatním dětem, pedagogům a také doma ve společnostech rodičů a členů rodiny.

Nástrojem k průzkumu bude dotazníkové šetření, v němž budou připravené dotazníky vyplňovat jak rodiče, tak i pedagogové ze třech mateřských škol v různých městech.

Důvodem pro výběr práce byla moje „návštěva“ v mateřské škole, kde jsem po několika okamžicích zjistil, že se od mého „navštěvování“ chování dětí podstatně změnilo.

Chtěl bych poukázat na tyto negativní vlivy, které se zdají být na povrch neškodnými a zaměřit se na děti, které tráví svůj volný čas u televize či PC a internetu, místo venku, při hrách se svými kamarády.

Práce se skládá ze 3 částí.

První část charakterizuje základní pojmy související s vybranými médii a jejich postupný vývoj. Součástí této kapitoly je rovněž obecná problematika socializace dítěte ve školce a doma.

Druhou částí je analýza současného stavu, která je vyhodnocena prostřednictvím dotazníkového šetření v několika MŠ.

Třetí částí je úvaha o posouzení negativního vlivu elektronických médií na jedince s příklady a možnostmi jejich prevence na základě vyhodnocení dotazníkového šetření.

2 Teoretická východiska

2.1 Televizní vysílání od historie po současnost

2.1.1 Historie televize, jako takové

Většinu z Vás možná překvapí, že s televizí není spojováno žádné jméno slavných vynálezců. Edison, Marconi, Popov, Bell a mnozí jiní slavní vynálezci jsou s televizí spojováni většinou jen okrajově. Příčina tohoto stavu pravděpodobně tkví v tom, že vynález televize není vynálezem v pravém slova smyslu. Jedná se spíš o cílenou aplikaci většího počtu vynálezů a objevů za účelem přenosu pohyblivého obrazu v reálném čase. Věc se má asi tak, že na „vynálezu“ televize pracovalo nezávisle na sobě několik lidí na různých místech světa v různou dobu. [4]

Samotnému vynálezu televize, však nemůžeme přiřadit konkrétní osobu, ani datum, ve kterém vzniknul. Přesto se jako nejdůležitější vědec ukázal polský inženýr Nipkow, kterému se jako prvnímu podařilo rozložit obraz na jednotlivé body, a pak je opět složit v celistvý obraz.

Mechanismus pracoval na základě děrovaného rotujícího kotouče, pomocí kterého byl prováděn právě rozklad na body. Název televize se stal tehdy tedy tzv. „Nipkowovův kotouč“.

Jeho pokusům však zákonitě musel předcházet objev světlocitlivého prvku - selenu.

To se náhodou podařilo v roce 1817 švédskému chemikovi Berzeliusovi. Ten tehdy ovšem ještě nic nevěděl o jeho elektrických vlastnostech měnících se v závislosti na světle.

Stejně tak i fyzikální princip televize musel zákonitě předcházet Nipkowovým pokusům. Princip lidského oka pro přenos televizního obrazu navrhnul v roce 1875 angličan Carey.

První pokusy o přenos televizního obrazu zcela pochopitelně probíhaly po kabelech. V některých případech se jednalo o kabely s počtem několika tisíc vodičů.

Přelom devatenáctého a dvacátého století se stal pro televizi zcela zásadním obdobím. První světová válka však vývoj v tomto oboru velmi zbrzdila. K dalšímu rozvoji televize přispěl až v roce 1923 americký vědec ruského původu Zworykin svým vynálezem snímací elektronky – ikonoskopu. Ikonoskop a obrazovka nahradily mechanické Nipkowovy kotouče, a televize se tak stala plně elektronickou záležitostí.

Jednalo se stále jen o černobílý obraz, který svojí velikostí připomínal spíš dnešní pohlednici než plnohodnotný televizní obraz. Počet obrazových řádků se začínal okolo desítky a počet obrázků za sekundu desítku přesahoval jen málo.

Poválečné období přineslo další rozmach v oblasti televizorů. Především snaha o zavedení barevného vysílání přinesla další pokrok v oboru. První barevná komerčně použitelná televizní soustava se objevila na trhu v USA. Bylo to na počátku padesátých let dvacátého století. Od roku 1954 se pak tato soustava pod názvem NTSC používá především na americkém kontinentu a v Japonsku.

S postupem času došlo k vyřešení vzájemného převodu soustav a formátů, takže je dnes možné sledovat televizní přenosy z celého světa v kterékoliv barevné soustavě. Byly tak překonány problémy s celkovou výměnou televizních pořadů. Tento fakt je významný hlavně od doby, kdy se začaly zavádět spojovací satelity.

Vývoji barevných televizních soustav ale musel předcházet vývoj příslušných snímacích a zobrazovacích prvků. I v tomto případě se člověk nechal inspirovat principem svého zraku. Barevná televize funguje na principu skládání tří barevných světél do jediné barevné složky. V televizní technice se tato světla a jejich signály označují jako RGB, tedy červená, zelená a modrá.

Před zavedením barevné televize tak bylo nutné zkonstruovat televizní obrazovku, která by dokázala odděleně zpracovat a společně zobrazit tři různé signály do jednoho barevného světla. První takovou obrazovkou byla v roce 1938 masková obrazovka typu „delta.“ Tyto obrazovky se pro barevnou televizi používaly ještě na počátku osmdesátých let minulého století. Barevný televizor s úhlopříčkou obrazovky 51cm vážil v polovině sedmdesátých let minulého století 50-60kg. Jeho elektrický příkon běžně dosahoval 250-500VA, a ve svých útrobách skrýval i několik desítek elektronek. [4]

2.1.2 Historie televizního vysílání

Hlavní postavou v historii televizního vysílání je bezpochyby brit John Logie Baird. Žil v letech 1888 až 1946 a využil právě Nipkowova kotouče.

Na počátku dubna roku 1927 je založena společnost se základním kapitálem 125 000 liber, nesoucí název Baird Television Development Company. Za rok pak další firma (červen 1928) Baird International Television Ltd. Jejíž kapitál byl 700 000 liber. Tímto způsobem Baird dokázal vyvést televizi z laboratoří do povědomí ostatních občanů a vyvíjel tak nátlak na kompetentní činitele, aby uznali televizi médiem, se kterým je třeba do budoucna počítat a proto pomáhat s jejím vývojem.

Nejen problémy s vývojem zařízení na straně vysílače a přijímače bylo nutno řešit. Bylo nutno odstranit problém s přenosem signálu. Nutno také podotknout, že rozhlas v tomto období se těší veliké oblibě u posluchačů. Vznikají nové rozhlasové stanice, rozšiřuje se program a rozvoj bezdrátové komunikace podléhá regulacím. Proto Baird podal v lednu 1926 žádost Ministerstvu pošt o udělení vysílací licence pro pokusné vysílání.

Po váhání však ministerstvo přece jenom uděluje v srpnu 1926 licenci Bairdově společnosti. Označení 2TV. V roce 1929, přesně pak 30. září, poskytuje pak BBC Bairdovi požadované kapacity a takzvané místo v éteru. Baier mohl dle licence vysílat každý všední den od 23:00 do 23:30. Ale podle smlouvy nemohl vysílat žádné reklamy. Se zahájením vysílání se objevuje na trhu první televizor Bairdovy výroby v ceně 30 liber. Ku příkladu roku 1931 přenášel svým systémem koňské dostihy, uskutečnil přenos z nemocnice v Novém Yorku. Při této demonstraci studenti sledovali přímý přenos operace.

Souboj obou systémů vyvrcholil v roce 1935. vybudovaly v Londýně vysílače a příslušná studia. V březnu 1936 bylo stavebně vše připraveno, v srpnu se zahájily zkoušky a 2. listopadu 1936 v 15, 30 hod. zahájila BBC jako první na světě pravidelné televizní vysílání. Příjem prvního vysílání byl umožněn zhruba 300 osobními televizory dále pak 20 přijímači umístěnými na veřejných místech, jako např. na nádraží, v muzeu a v obchodních domech. Cena televizního přijímače se pohybovala od 120 do 140 liber a obraz byl o rozměrech 17 x 22,5 cm. Vysílání probíhalo každý den od 15 do 16 hodin a večer od 21,30 do 23 hodin. Signál z londýnského vysílače byl přijímán úspěšně až na vzdálenost 150 km. Obě společnosti se po týdnů střídaly. Marconi-E.M.I. vysílala obraz tvořený 405 řádky při frekvenci 25 obrázků za sekundu, Baird pracoval s 240 řádky se stejnou frekvencí. Již 6. února 1936 však poradní výbor pro televizi po důkladném zvážení kladů

a záporů obou systémů doporučil BBC, aby se s konečnou platností rozhodla pro systém elektronický.

Historický význam J.L.Bairda je třeba vidět především v tom, že dokázal přesvědčit veřejnost a oficiální místa o reálnosti a důležitosti televizního vysílání. Bez Bairda by zcela určitě nezačala Velká Británie vysílat již v roce 1936.

Britská televize přestala vysílat v předvečer 2. světové války 1. září 1939 a znovu se ozvala až 7. června 1946.

Jak se začínalo v českých zemích. Na začátku 30. let 20. století začínali amatérští nadšenci u nás s prvními pokusy s přijímáním obrazu na dálku. Vedly je k tomu především dříve uveřejněné zprávy o tzv. elektrickém vidění na dálku. Tyto pokusy prováděl maďarský fyzik Denes von Mihály v Berlíně. Přenášel stínové pohybující se obrázky pomocí rozkladu dvou zrcadel na paprsek, který byl snímám selenovou baňkou. Přijímaný signál byl zesílen a moduloval svit obloukové lampy. Toto světlo vrhlo paprsek přes obdobnou soustavu zrcadel na projekční plátno. Nevýhodou bylo, že obraz byl značně neostrý, ale i přesto velmi jasný. Mihály předvedl 11. května 1928 jiný rozkladový systém s pomocí Nipkowova kotouče a to v Berlíně. V Anglii však již v dubnu 1925 demonstroval již výše zmíněný Baird přenos siluetových obrázků rádiem. Také v SSSR se 26. 3. 1927 uskutečnil první televizní přenos s užitím Nipkowova kotouče.

U nás o těchto pokusech pravidelně informoval časopis Radioamatér. V tomto časopise vyšel návod na stavbu amatérského televizoru. Stavba byla jednodušší než stavba radiopřijímače. Základem mechanické části byl elektromotor s regulací otáček a Nipkowův kotouč, jenž měl poloměr 112,5 mm a se 30-ti čtvercovými otvory o průřezu 1 mm. Jako světelný zdroj sloužila neonová lampa, která byla připojena na zesilovač a ten pak k nf výstupu klasického radiopřijímače. Článek obsahoval i podrobný popis, jak televizor uvést k úspěšnému provozu. Řada radioamatérů si v této době přijímač zhotovila. Jeden z prvních si postavili v radioklubu v Českých Budějovicích. Zařízení umožňovalo příjem nejen dvou již zmíněných stanic, ale i řady dalších. Kupříkladu Budapešť – 550 m, Poznaň – 335 m, Königswusterhausen – 1625 m, Vídeň – 516 m – v systému Fulton, popřípadě i stanici RCZ, která zahájila pokusné vysílání v dubnu 1931 z Moskvy.

Počátek 30. let byl ve znamení zvyšování počtu řádek a zlepšování rozlišovací schopnosti. Televizní stanice London National, která vysílala na vlně 261,1 m v úterý ve 22. hodina

a v pátek v 11. hodin, začala pokusně přecházet na systém s vyšším počtem řádků. Bylo to 60, poté 90, 120. Definitivní přechod na nynější systém 180 řádek byl v roce 1934. Toto je hranice, u níž mohou být reprodukovány scény kvalitou srovnávané s filmem. Úhlopříčka obrazu se zvětšila na někdy i více jak 20 cm. Ale průměr kotouče dosahoval téměř jednoho metru. V ČSR bylo volání po zahájení televizního vysílání u nás. Byla zde však otázka, kdo bude takovéto vysílání přijímat. Pro amatéry byla cesta uzavřena především obrovskými cenami nutných přístrojů a zařízení. Pracovníci odpovědní za rozvoj televize se hodně dlouho stavěli k televizi pasivně.

Převrat – ikonoskop. Vynález doktora Vladimíra Zworykina znamenal převrat ve vysílací technice. Vynález – zvaný ikonoskop si nechal patentovat již v roce 1924. Zworykin se narodil v Muromi v Rusku, vystudoval Technologický institut v Petrohradě a Sorbonnu v Paříži, v r. 1920 byl pozván do Ameriky. Trvalo však řadu let, než bylo možno užít ikonoskop v televizi. Ikonoskop funguje na principu takovém, že snímaná scéna je zaostřená optikou a je promítnuta na slídovou destičku, která je pokryta fotocitlivými vodivě oddělenými částicemi, na nichž se vytvoří po osvětlení elektrické náboje, které jsou úměrné intenzitě světla. Elektromagneticky vychylovaný elektronový paprsek tyto náboje snímá a dále je mění v kolísající elektrický proud, jenž je zesílen a modulován vysílačem. Pohybem elektronového paprsku je dán řádkový rozklad snímku. Tento způsob je používán dodnes. Takto lze dosáhnout značně velkého počtu řádek. Velkou předností ikonoskopu je, že má určitou elektrickou paměť. Jelikož v době mezi dvěma doteky elektronového paprsku má každý element dostatek času, aby se mohl nabít. U Nipkowova kotouče však připadá na každý bod obrazu nesmírně krátké osvětlení. Díky tomuto je citlivost u ikonoskopu mnohokrát (1000) větší. Tudíž je možné přenášení scén při denním světle. Tím pádem je možný i přenos z přírody, což je velký pokrok. Tak se i na straně vysílací mohlo přejít od mechanického systému rozkladu k elektronickému bezhlučnému a taktéž spolehlivějšímu způsobu.

V roce 1935 neúnavný amatérský televizní nadšenec doc. J. Štěpánek sestrojil na pražské univerzitě první fungující televizní vysílací a zároveň přijímací zařízení. Mělo 30-ti řádkový rozklad.

Scény jsou nejprve snímány mechanickým systémem s kotoučem, ale ještě v témže roce se přechází na elektronický systém. Koncem roku 1936 uvedla americká firma RCA do provozu systém 343 řádků se 30-ti snímky za sekundu. Pravidelné vysílání v Moskvě, které začalo v roce 1938, pracovalo také v 343 řádkovém systému. V téže době předvedl Baird

v Londýně mechanickooptický systém pro barevnou televizi s projekcí obrazu na velkou plochu. Německo zavádí soustavu, která má 441 řádků a 50 půl snímků. V roce 1940 konstruuji sovětští odborníci v Moskvě a Leningradě novou soustavu, jenž se po válce stává základem pro většinu televizních systémů ve světě. Tj. soustava 625 řádků a 50 půl snímků. Válka však veškeré další práce zastavila.

U nás začínají po roce 1937 pozvolna tát ledy a nepřístupnost k televizi pomalu upadá. Ministerstvo pošt a telegrafů dokonce uvolňuje v roce 1938 místnost v Praze na Žižkově, kde je postaven první čs. televizní vysílač, sestavený ze zahraničních součástek. Vysílání mělo být zahájeno ještě v roce 1938 a přijímač měl stát 15 tisíc Kčs. Vlivem válečné hysterie Německa se vývoj evropské televize téměř zastavil. Masivní rozvoj opět vypukl po skončení druhé světové války. [8]

2.2 Historie internetu

2.2.1 Počátky Internetu

Prvopočátky internetu spadají do poloviny šedesátých let. Tehdy se americká armáda snažila najít způsob, jak zajistit, aby armádní počítače rozmístěné po celém území USA mohly spolu bez problému komunikovat, a to i v případě, že část této sítě bude vyřazena z provozu. Pracovníci RAND Corporation přišli s unikátním řešením - vybudování sítě bez centrálního uzlu, která zabezpečí, že pokud bude některá linka zničena, informace bude ihned vedena k příjemci jinou trasou.

Proto byla v USA vládou založena organizace Advanced Research Projects Agency (ARPA), která byla pověřena speciálním výzkumem. I když první pokusná síť byla vytvořena už v roce 1968 ve Velké Británii, bylo to pouze malé spojení v rámci jedné budovy. Díky finančním prostředkům z resortu obrany, v roce 1969 společnost ARPA vybudovala experimentální síť, označována jako ARPANET. Tato síť byla omezena především pro účely vládních a vojenských organizací. Postupně se k této síti připojovaly další instituce, především university. Síť byla nekomerční záležitostí, na jeho vybudování přispívala americká armáda a různé vládní agentury.

Podnikatelé o něj ani nestáli, protože nenacházeli způsob jak jej využít. Také proto se uvádí, že v roce 1984 bylo k Internetu (jak se začalo rozvíjející se síti říkat) připojeno pouhých 1000 počítačů. [5]

2.2.2 Počátky sdílení dat

V roce 1989 se Tim Berners-Lee vrátil ke kdysi navržené myšlence způsobu komunikace (původně pro vnitřní potřebu laboratoří CERN, kde pracoval) - hypertextové dokumenty. Jde o texty, které obsahují odkazy na další dokumenty, které mohou být umístěny na jiném počítači, třeba na druhém konci světa. Díky jednoduchému a intuitivnímu ovládání se tento způsob komunikace rozšířil i za brány CERNu a dnes jej známe pod jménem World Wide Web. Zanedlouho byly k dokumentům připojeny i paměťově náročnější objekty, obrázky. Vzhled dokumentů byl přirozenější a umožnil ještě lepší komunikaci. Právě existence www

spolu s masovým rozšířením osobních počítačů přilákala na internet miliony nových uživatelů, čímž začal být internet zajímavý i pro podnikatele.

Komerční provoz na internetu se datuje od roku 1992, kdy National Science Foundation, která do této doby spravovala páteční síť internetu, umožnila připojení i komerčním subjektům. Uvádí se, že v roce 1992 bylo k Internetu připojeno již více než jeden milion počítačů. Nastává moderní doba, která ovlivní chování lidstva, nastává doba Internetová. [5]

2.2.3 První browser

Rok 1992 zaznamenal také počátek vývoje grafického browseru Mosaic. Na vývoji se podílel Marc Andreessen a Eric Bina, první verzi uvolnily zdarma 22. dubna 1993. Na konci roku byla uvedena i verze pro systémy Apple Macintosh a také pro Microsoft Windows. Ruku v ruce s browserem Mosaic vznikla společnost Mosaic Communications, která se později spolu s prohlížečem přejmenovala na Netscape Communications. Dnes běžně používaným prohlížečem je stále Internet Explorer (IE) dodávaný spolu s operačním systémem Windows, ale roste také počet uživatelů, kteří se naučili používat jiné prohlížeče jako například Mozilla Firefox (FF) či Opera.

[5]

2.2.4 Standard WWW

Rokem 1993 začal Internet v USA prožívat nebývalý rozmach, k Internetu byl připojen i Bílý dům (White House, Washington, D.C). Byl vyvinut standard WWW, v tomto období existuje již 50 WWW serverů. Od roku 1993 do roku 1995 se počet připojených počítačů k Internetu zdvojnásobil. V roce 1995 je celkem v USA k Internetu připojeno na dva milióny počítačů. Na celém světě je odhadováno v roce 1995 na 20 miliónů uživatelů Internetu, v roce 2000 již pak přes 300 miliónů, což znamená opravdu šokující nárůst popularity. Institucí, která od poloviny roku 1994 dbá zejména na rozvoj služby WWW, je WWW Consortium (W3C). Konsorcium sdružuje lidi, kteří se podíleli v ústavu CERN na prvních krůčcích fenoménu jménem WWW, především techniky z MIT a z francouzského institutu INRIA. Ředitelem konsorcia není nikdo jiný, než tvůrce WWW Tim Berners-Lee.

[5]

2.2.5 Nástup komerce

Do přelomového roku 1993 zůstával Internet doménou především vědeckých a akademických pracovišť. Uživatelé a provozovatelé se vehementně bránili příchodu komerčních aktivit, které právě Internet přinášel. Situace se začala měnit v roce 1991, kdy americký kongres přijal zákon High Performance Computing Act (jeho iniciátorem byl senátor Al Gore). Od roku 1993 se na Internetu začaly ve velkém objevovat komerční organizace, nejprve počítačové, později i firmy z dalších oborů lidské společnosti. V mnoha státech se Internet stává běžnou součástí každodenního života.

V České republice lze jmenovat mezi průkopníky internetu zakladatele internetového vyhledávače **Seznam** (www.seznam.cz) pana Lukačeviče, a také méně známého pana Liebermana, iniciátora prvního českého portálu pro podnikatele **Tradenet**(www.tradenet.cz), kteří spustili své projekty na přelomu let 1995-1996. [7]

2.3 Socializace

Zde navážeme na kapitoly, které popisovaly elektronická média jako taková a začneme se zabývat pojmy z psychologické sféry.

2.3.1 Socializace sekundární fáze

Tento typ socializace by se dal popsat jako přijetí myšlenky, že se existují tzv. institucionální, nebo také na institucích založené sub-světy. Socializace sekundární fáze je typická tím, že se otevírají šance k široké sociální interakci, která překračuje hranice rodiny. Vliv na socializovaného mají stále rodiče, významně se však přidávají i vrstevníci, instituce (škola, kroužky, kluby) a někdy opomíjená média a masmedia... Dítě v tomto stadiu již rozhoduje samo o sobě (např. se rozhoduje s kým bude kamarádit). Odehrává se v období školního věku, v pubertě a adolescenci. Sekundární socializace dle některých autorů je následný proces, který uvádí již socializovaného jedince do nových oblastí objektivního světa společnosti, v níž žije.

[1]

2.3.2 Socializace dítěte doma

Základní způsoby sociálního chování si dítě osvojuje v rodině. Rodina je základní sociální skupinou, je spojena výlučností svých vztahů, soužitím, sdílením přítomnosti, společné aktivity, ale i očekáváním a plánováním společné budoucnosti.

Vzájemné vztahy mezi členy rodiny jsou pro dítě velmi důležité. Pokud jsou vztahy pozitivní, dítě se může cítit bezpečně, je pro ně snazší brát v úvahu potřeby jiných lidí a chovat se k nim ohleduplně. Vědomí, že rodiče jsou vždycky nablízku a lze se na ně plně spolehnout, je adekvátním prostředkem pro udržení jistoty, kterou předškolní dítě potřebuje považovat za neměnnou.

Rodiče jsou pro děti emočně významnou autoritou. Rodiče představují vzor, jemuž se chtějí ve všech směrech podobat a s nímž se identifikují. Ztotožnění se subjektivně významnou bytostí zvyšuje pocit jistoty a snižuje obavy. Předškolní děti svou potřeby být jako rodiče uspokojují především ve hře, kde mohou získat roli dospělého, jinak zatím nedostupnou,

a procvičit si ji. Ve skutečnosti jim lidé neustále připomínají, že nemohou dělat všechno jako rodiče, protože nejsou dospělí. V předškolním věku dochází k posunu v chápání pozice jednotlivých členů rodiny.

Matka tráví s dětmi obvykle více času než otec, její působení je zaměřeno na každodenní činnosti, je garantem plnění běžných povinností. Pokud si s dětmi hraje, jde o klidnější hry v domácím prostředí. Vztah s matkou slouží i v této době jako zdroj jistoty a bezpečí, matka zůstává v roli pečující a ochraňující osoby.

Otec může přijímat svou roli vedlejšího, doplňkového rodiče a přenechávat převážnou část výchovy na matce. Otcové bývají pro děti vzácnější, více s nimi sdílejí aktivity volného času, výlety a hry mimo domov. Plní roli vyššího kázeňského garanta, průvodce vnějším světem a prostředníka získávání nových poznatků a zkušeností. Bývají iniciátory různých pohybových aktivit, ve kterých se děti naučí symbolicky ovládat některé bojové prvky, které většinou matka do hry nepřinese.

Vztah s otcem bývá variabilnější, než vztah s matkou. Většina odborníků se shodne na tom, že chování otce, jak ke svému potomkovi, tak i v partnerském vztahu, ve značné míře ovlivňuje budoucí rodičovské chování onoho dítěte, než jak je tomu v případě matky.

Vztahy se sourozenci rovněž mají značný socializační význam, jsou zdrojem specifické sociální simulace.

Sourozenec je možným zdrojem zkušeností, lze se od něho něčemu naučit. Vztahy se sourozenci bývají citově významné, dítě je s ním spojeno společným rodinným zázemím.

Sourozenec je také partnerem, s nímž lze sdílet společný cíl. Sourozenci jsou nejen spojenci, ale i soupeři, dítě se s nimi musí dělit o rodičovskou pozornost, různé materiální výhody a privilegia. [2]

2.3.3 Socializace dítěte ve školce

Mateřská škola představuje důležitý přechod mezi soukromím rodiny a institucí školy. Umožní dítěti získat potřebné zkušenosti, které mu usnadní nástup do první třídy.

Nástup do mateřské školy vyžaduje zralost i připravenost. Doba, kdy je dítě schopné zůstat po značnou část dne samo v cizím prostředí a přizpůsobit se jeho nárokům, bývá individuálně různá, pohybuje se v rozmezí celého předškolního věku.

Vstup do mateřské školy je spojen s nutností přijmout a respektovat cizí dospělou autoritu, učitelku.

V mateřské škole je zařazeno do skupiny neznámých dětí, nemá zde tak výsadní postavení, jako doma. Pozici mezi nimi si musí nejprve vydobýt, i když se tak děje za vydatné pomoci učitele. Musí se naučit prosadit, ale nesmí to být na úkor někoho jiného. Je zde vystaveno zátěži konkurence, nezájmu, ale i přehlížení.

Vztahy s cizími vrstevníky jsou jiné než vztahy se sourozenci, s nimiž dítě sdílí intimní chráněný prostor rodiny. Jde o symetrický vztah, v němž jsou partneři rovni, mají podobné kompetence i obdobný sociální status.

Vztah s vrstevníkem poskytuje mnohem méně jistoty, než vztah s dospělým. Od vrstevníka nelze očekávat ochranu a toleranci. Tyto vztahy významně přispívají k socializaci předškolního věku, vrstevníci je ovlivňují v oblasti emotivní i kognitivní. V kontaktu s nimi se rozvíjejí některé vlastnosti a sociální dovednosti.

Vztahy a chování k vrstevníkům ovlivňují zkušenosti získané v rodině. Negativní zkušenost vede k rozvoji nevhodných způsobů chování a nepříjemných vlastností jako agresivita, nerespektování pravidel hry, neumí navázat kontakt. Když se dítě projevuje uvedeným způsobem, bývá odmítáno. Tak se jeho nepříznivé zkušenosti opakují a prohlubují. Zhoršuje se i jeho očekávání a chování, které by mohlo být prostředkem lepší sociální akceptace.

Na druhé straně je třeba připomenout, že mnohé nepříjemné projevy mohou mít vrozený základ, mohou vyplývat z typu temperamentu.

V interakci s vrstevníky je možné uspokojit různé potřeby a získat nové zkušenosti. Jednotlivé varianty jsou soupeření a sebeprosazování, spolupráce, součinnost, projevy solidarity, zvládání konfliktů, ale i zvládání pocitů lítosti a zklamání.

Role soupeře je snazší a atraktivnější, zejména pro dominantní a dobře vybavené děti. Spolupráce je obtížnější, protože vyžaduje spoluúčast zralejších mechanismů, např. sebeovládání, dítě se musí vzdát touhy pro uspokojování vlastních potřeb.

V předškolním věku se vytváření základy přátelství, mezi dětmi vznikají kamarádské vztahy, které bývají situační, ale aktuálně mají velký subjektivní i vývojový význam. Vůči kamarádům se děti chovají ohleduplněji, na případný konflikt nereagují a tak afektivně a agresivně.

Chování je dalším viditelným znakem, který spoluurčuje sociální úspěšnost. Populární děti bývají přátelské, dobře ladění a sociálně zdatnější. Dovedou snadno iniciovat kontakt, udržovat rozhovor, jsou schopny respektovat pravidla hry. Kamarádství s nimi je snadné a příjemné. [2]

3 Analýza současného stavu s využitím dotazníkového šetření

V této kapitole navážeme na všechna teoretická východiska, ze kterých budeme vycházet pro zanalyzování současného stavu.

3.1 Negativní vliv elektronických médií na chování dítěte a příklady

Negativní vliv elektronických médií nebyl dosud vědecky zcela prozkoumán. Avšak existují zde logické úvahy s vyústěním právě v negativní vlivy.

V tomto raném stádiu života, by neměly tyto média zabírat čas dítěte na úkor jiných, společensky založených aktivit.

A při jejich výběru, by se mělo postupovat pečlivěji, aby dítě zbytečně netrávilo čas činnostmi, které se opakují stále dokola, nebo které zobrazují nevhodnou míru fyzického násilí.

3.1.1 Počítačové hry

Obecně, počítačová hra vytváří ojedinělé prostředí, ve kterém se může jedinec skrýt před problémy reálného života. Jsou známy případy, kdy vnoření do hry vedlo ke snížené schopnosti rozlišit realitu od simulace (sebe sama a herní postavy). Hráč může tak alespoň na úrovni virtuální reality uspokojovat své potřeby, kterých by v reálném světě nedosáhl.

Hraní her tedy může být skvělou zábavou, avšak nelze pominout jejich nebezpečí, která s sebou nesou.

I zde se dá hovořit o tzv. závislosti na hrách, což samozřejmě nemůžeme pokládat za shodnou se závislostí na návykových látkách (může být potenciálním základem jejich rozvinutí v pozdějším věku), ale může vést k odstranění dalších běžných aktivit člověka. Takto závislé děti jsou dnes odborníky považovány za budoucí gamblery.

Simulace reálného světa přináší dobrodružství, zkušenost, pocit vítězství. To vše vede u dítěte k procesu budování vlastní identity.

Počítače jsou dnes velice oblíbené jako nástroj pro herní činnosti, zvláště u chlapců. Doposud neproběhl žádný přesvědčivý výzkum účinků počítačových her na psychiku dítěte, nicméně stupeň závislosti pozorované u některých dětí je důvodem k obavám.

Jednotlivé počítačové hry se od sebe velice liší svou podobou a obsahem. Možnými účinky příběhů založených na násilí, jež některé z nich obsahují, se budeme zabývat v kapitole o vlivech televize na děti.

To může mít důsledky nejen pro sociální učení a pro rozvíjení komunikačních dovedností, ale také pro rozvíjení vnímavosti vůči citům a potřebám ostatních. Úbytek hraní na hřištích, který někteří odborníci v oblasti výchovy a vzdělávání pokládají za doložený v současné době zvláště mezi staršími dětmi, může být dalším důsledkem.

Stejně jako sledování televize vůbec, může i hraní na počítačích bránit rozvoji zrakové představivosti dítěte, neboť tuto schopnost vyžadují počítačové hry jen velice málo.

Počítačové hry mají však i svou pozitivní stránku. Kromě radosti, kterou dětem poskytují, mohou přispívat k rozvíjení určitých myšlenkových dovedností, zdokonalovat reflexy a napomáhat ovládání impulsů. Úspěšnost v těchto hrách také může zvyšovat sebedůvěru a sebevědomí dítěte a budovat pozitivní postoj vůči formálnějšímu učení pomocí počítačů.

[1]

3.1.2 Sledování televize

U problematiky sledování televize byl uskutečněn výzkum agrese, který ukázal, že děti, které jsou svědky agresivního chování dospělého, se pak také samy s mnohem větší pravděpodobností budou chovat agresivně.

Příčina patrně nespočívá v tom, že by pozorování cizí agrese v dětech přímo vzbuzovalo agresi vlastní. Je to spíše tak, že když vidí agresivní dospělé, spatřují zřejmě v jejich chování ospravedlnění projevu agresivních citů, které samy již prožívají. Přijímají dospělého jako vzor pro svou roli a pravděpodobně se domnívají, že je-li takové chování přijatelné u něj, musí být přijatelné i u nich.

To je důležité mít na mysli při zvažování vlivu televize na děti. Sledování televizního násilí jako by poskytovalo ospravedlnění sklonům k násilí, jež děti již mají, a také konkrétní návody, jak tyto sklony prakticky uplatnit.

Čím vyšší prestiž má osoba dopouštějící se násilí v televizi, tím bezpečnější je situace v tomto smyslu. Tímto myslíme například postavu šerifa, který se dopouští násilí na nějakém zločinci. Dítě si pak myslí, že jde o správnou věc a povolené násilí. Zde by měli zakročit rodiče a pohovořit

si s dítětem o těchto projevech násilí.

Je spočítáno, že v kreslených sobotních dopoledních televizních pořadech pro děti, v USA dojde k násilnému jednání každé dvě minuty. Tyto pořady tedy mohou sloužit jako ospravedlnění agrese v běžném životě.

Přehled publikovaných studií (Wood et al., 1991) jasně (alespoň u chlapců) ukazuje, že děti, které dávají přednost násilným televizním pořadům a filmům, jsou ve svých interpersonálních vztazích mnohem agresivnější, než děti, které těmto pořadům tolik neholdují. Je zde patrná souvislost mezi sledováním násilí a násilným chováním, ovšem přesnou povahu této souvislosti je ještě nutno zjistit.

Je však dostatečně zřejmé, že mají-li děti již dobře rozvinutou soustavu hodnot, převzatou od rodičů a učitelů, budou mnohem schopnější odolávat tlakům televizního násilí.

[1]

3.1.3 Možnosti ochrany a prevence před negativními vlivy

Komplexní ochrana před negativními a nežádoucími vlivy je v České republice řešena pomocí Zákona o rozhlasovém a televizním vysílání.

Tyto pravidla omezují viditelné a jasné negativní vlivy obsažené v programu televize a rozhlasu, jako jsou sex, násilí, krutost a agrese.

Je zde také úprava práva, která hovoří o povinnosti nezařazovat pořady, které by mohly ohrozit psychický, fyzický, nebo mravní vývoj dětí ve vysílacím čase od šesti do dvaadvaceti hodin a dále také zobrazovat upozornění před začátkem vysílání takovýchto pořadů a u televizí viditelným symbolem, upozorňující právě na nevhodnost.

Rozhodujícím článkem při konzumu elektronických médií jsou rodiče. Ti se mohou rozhodnout, zda se postaví na odpor a pokusí se vychovávat děti tak, aby byly schopné vlivům odolávat, či nikoliv.

Pokud se médiím postaví, brzy zjistí, že s varováními a zákazy si nevystačí. Tlak vrstevníků je rok od roku silnější a kdo nehrál tuto hru, nebo neviděl nový film je „pozadu“.

Rodiče by neměli odkládat své děti k televizoru nebo PC a internetu, ale hledat pro ně alternativní možnosti zábavy, kde mohou rozvíjet své vlastnosti, zkušenosti a sociální chování.

U používání PC a internetu je to složitější. Na internetu téměř žádná taková regulace neexistuje. Máme na tomto poli sice několik organizací, které se tímto zabývají, ale nejsou na takové úrovni, aby zajistily kompletní ochranu dětí. Také náplň a obsah internetu je přístupný prakticky komukoliv a kdykoliv.

Mít děti při práci s počítačem vždy pod dohledem a kontrolou je nemožné. Existují nástroje a pomůcky, které dozor dospělého mohou alespoň částečně zastoupit. Řeč je o tzv. rodičovských kontrolách, nebo rodičovských filtrech. Jejich úkolem je sledovat aktivitu dětí na počítači a omezovat ji podle nastavení přání rodičů.

Dítě by mělo mít vždy na počítači vlastní uživatelský účet bez administrátorských práv a nechráněný heslem. To je základ zajišťující, že dítě nemůže měnit klíčová nastavení na počítači a ohrožovat tak třeba jeho zabezpečení, nebo překonávat další prvky rodičovské kontroly.

Heslo k uživatelskému účtu by po dítě bylo být takových privilegiem, jako je vlastní zámek v dětském pokoji. Rodiče by si měli ponechat možnost namátkově zkontrolovat činnost dítěte a podle uvážení a potřeby ji využívat.

Automatizované prvky rodičovské kontroly jsou součástí některých bezpečnostních balíčků, jako jsou např. Norton Internet Security 2010, F-Secure internet 2010, McAfee Internet Security 2010 apod.

Existují ale i samostatná bezplatná řešení a některé prvky rodičovské kontroly přináší v základní výbavě i operační systémy Windows Vista, nebo 7.

[3]

Dalším úskalím, které internet přináší, je možnost zvolit si bez jakéhokoli postihu zcela libovolnou a klamavou identitu. Lidé často na internetu vystupují pod smyšlenými jmény a prokazují se falešnými osobními údaji. Děti tak mohou snadno podlehnout pocitu, že komunikují s někým sobě blízkým. Není nutné zdůrazňovat, že k „maléru“ pak již chybí jen krůček. Každý si dokáže domyslet, jaké může mít záměna identity v kombinaci s dětskou důvěřivostí následky.

Existuje řada nástrojů, které vám s ochranou před nevhodným obsahem pomohou. Představíme si zde nejspolehlivější z nich.

Filseclab Internet Guardian Angel

Účinné filtrování prohlíženého obsahu, které je prováděno nezávisle na internetových prohlížečích pomocí kontroly TCP/IP protokolu. Program dokáže filtrovat erotické stránky, chat, online hry nebo blokovat pop-up okna. U filtru lze přímo zadat zakázané webové stránky, klíčová slova, atd.

Naomi

Užitečný nástroj pro filtrování nevhodného obsahu na webových stránkách. Program najde využití především u rodičů, kteří svým ratolestem chtějí zabránit prohlížení různých porno stránek, webů o drogách a dalších nežádoucích obsahů. Naomi automaticky hlídá obsah stránek dle zadaných kritérií a zabraňuje jejich případnému zobrazení. Umožňuje rovněž blokování P2P klientů. Aplikace je navíc dostupná zcela zdarma. Jedná se tedy o vhodné řešení pro široký okruh uživatelů.

iProtectYou

iProtectYou je aplikace, která rodičům pomůže ochránit své děti před závadným obsahem na Internetu. Program umožňuje blokování nevhodných webových stránek, blokování „kecůalků“, chatu, apod. Nastavit lze rovněž dobu, kterou může dítě u Internetu strávit.

Anti-Porn

Anti-Porn je aplikace pro účinnou ochranu dětí proti webovým stránkám s pornem a dalším nevhodným obsahem. Kromě blokování vybraných webů program umožňuje i logovat navštívené weby, omezit čas strávený u počítače, automaticky vypnout počítač po určité době,

nastavit různá omezení u IM klientů, nevhodných her, apod. Přístup k programu je samozřejmě chráněn heslem.

TrustPort WebFilter

Aplikace představuje účinné řešení pro kontrolu vstupních bodů do internetu, které je vybaveno blokováním nevhodných internetových stránek a znepřístupnění jednotlivých www stránek prostřednictvím kontroly jejich obsahu. Umožňuje provádět hodnocení stránek na základě sady filtrů, které určují kategorie navštěvovaných stránek. Výsledkem analýzy filtru je zařazení stránky do příslušné kategorie. Administrátor pak nastavuje, které kategorie jsou pro uživatele blokovány a které jsou naopak přístupné.

StopGame

Jedná se o nástroj, který pomáhá rodičům chránit své ratolesti před přílišným vysedáváním u počítače. Program přesně měří, jak dlouho je která hra spuštěna a výsledky jsou zpracovány v přehledné statistice. Kromě her lze samozřejmě sledovat i jakékoliv jiné aplikace, takže program využije i přísný šéf, který chce mít dohled nad svými podřízenými.

Toddler Keys

Šikovná utilita, která chrání počítač proti nežádoucímu používání například ze strany všetečných dětí a jiných zvědavých uživatelů. Program dokáže uzamknout klávesnici, CD/DVD mechaniku a vyřadí z činnosti tlačítko na vypnutí PC.

[6]

3.2 Poruchy způsobené vlivem médií

Televize má sklony ukazovat a promítat život nerealistickým způsobem.

Předškolní děti, ještě nemají tu zkušenost a vyzrálost, aby si v duchu řekly, že tak to přece v životě nechodí. Věří často tomu, co vidí na obrazovkách či monitorech.

Jako příklad uvedu, jak tříletý chlapec skočil ze střechy rodinného auta jako jeho oblíbený hrdina, narazil si hlavu a byl několik hodin v bezvědomí.

Jiná situace ukazuje dva čtyřleté chlapce, kteří se rozhněvali na kamaráda a oba se rozhodli přinést z domova nůž a probodnout ho, když si mysleli, že bude „jen trochu krváčet“ a pak bude zase v pořádku, protože to tak bylo v televizi. Naštěstí bylo vše odhaleno dřív, než se mohli dopustit zranění, nebo ho dokonce zabít.

Děti rády věří také tomu, co vidí v televizních reklamách. Věří tomu, že po jednom druhu chleba vyrostou, že praví muži pijí určitý druh piva, atd.

Máme zde také zdokumentovány poruchy soustředění a udržení pozornosti na určitou činnost, které se dítě věnuje, když je současně puštěna ve stejné místnosti televize.

Dlouhé vysedávání u monitorů či obrazovek sebou přináší poruchy zraku, jenž není v tak raném dětství ještě zcela vyvinutý a uzpůsoben k takové silné zátěži, která může vést v pozdějším věku k obrovským problémům a vadám zraku.

Poruchy psychologického rázu zatím nejsou úplně zachyceny a dokázány, ale u dětí se slabší imunitou vůči právě vlivům elektronických médií, se objevuje agresivita, vůdcovství, horší navazování kontaktů a také neuznávání a ignorace přirozených autorit, jako jsou rodiče a pedagogové v mateřské škole.

[9]

3.3 Hypotézy

- H1: Děti rodin z větších měst budou mít více vlastních televizorů či osobních počítačů, než děti z vesnice, jelikož by měly být v technikou obohacenějším kolektivu.
- H2: Děti rodin z vesnic budou upřednostňovat hry venku s přáteli či sourozenci, než děti z větších měst, protože se očekává, že bydlí v rodinných domcích, kde mají pro tyto aktivity spoustu prostoru.
- H3: Většina dětí ze všech populačních kategorií bude mít svého hrdinu (televize, hry, internet).
- H4: Dle dnešní doby bude hrát počítačové či konzolové hry více než 60% dětí v MŠ.
- H5: V téměř všech domácnostech bude minimálně jeden počítač s připojením k internetu.
- H6: Využívání výukového softwaru ve školách bude hojnější ve větších městech, než na vesnici. Důvody by měly být jak velikost a rozsáhlost školek, tak i jejich technická vybavenost a vyspělost.
- H7: Děti, které navštěvují mateřskou školu na Vesnici, budou mít normu agresivity postavenou jinak než ve Velkém městě. A to tak, že děti z Velkého města budou při výuce více vyrušovat a budou mít také agresivnější chování vůči svým spolužákům, z důvodu domněnky o technologicky vyspělejších prostředích, ve kterém se děti pohybují.

4 Vyhodnocení dotazníků

Proto, abychom zkusili pochopit problematiku vlivu e-médií na sociální chování dětí v mateřské škole, byly vypracovány anonymní dotazníky, (viz. Příloha), pro rodiče a pedagogy.

Dotazníky byly rozděleny do 3 kategorií, a to vesnice, město do 15000 obyvatel a město nad 15000 obyvatel. Každá kategorie obsahuje mateřskou školu, která má průměrně dvě předškolní oddělení, kterých se tento průzkum týká.

Pro vysokou nemocnost dětí v tomto období, bohužel nebyly dotazníky vypracovány všechny.

V první kategorii „vesnice“ bylo vybráno 30 dotazníků od rodičů a 5 dotazníků od pedagogů.

V druhé kategorii „město do 15000“ obyvatel bylo vybráno 31 dotazníků rodičů a 4 od pedagogů.

U třetí kategorie „město nad 15000“ obyvatel bylo vybráno přes vysokou nemocnost 8 dotazníků rodičů a 4 dotazníky pedagogů.

Hodnocení a ukázka výsledků budou prováděny vždy současně, pro všechny 3 kategorie.

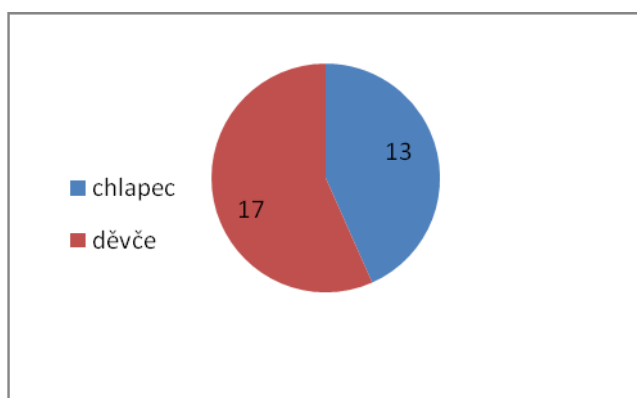
4.1 Vyhodnocení dotazníků s grafy a popisem

4.1.1 Dotazníky rodičů

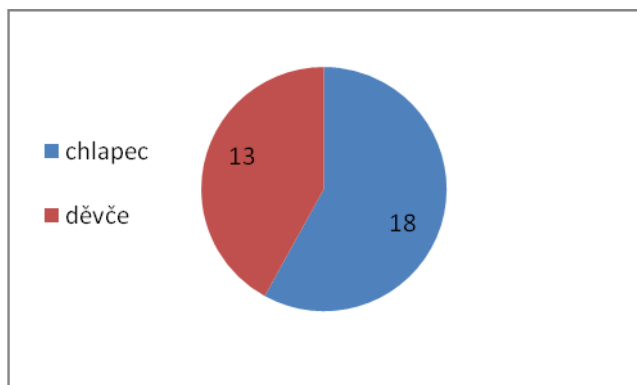
1. Počet respondentů Vesnice - 30, Malé město - 31, Velké město - 8

2. Pohlaví dítěte

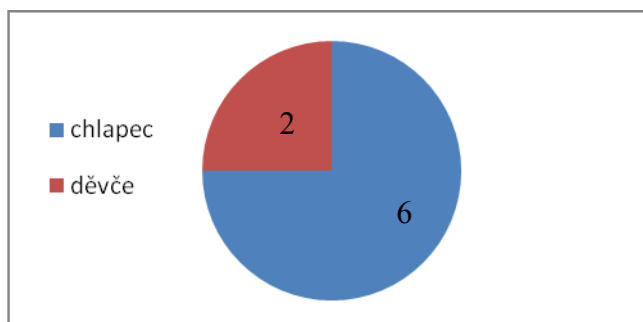
Vesnice

Město do 15000 obyvatel

Město nad 15000 obyvatel

3. Máte televizi doma?

Na tuto otázku odpovědělo všech 100% tázaných kladně, nenašel se nikdo, kdo by neměl doma televizor.

4. Má dítě vlastní televizi v pokoji?

Vesnice: vlastní televizi v pokoji má 11 z 30 dětí. Což znamená 1/3!

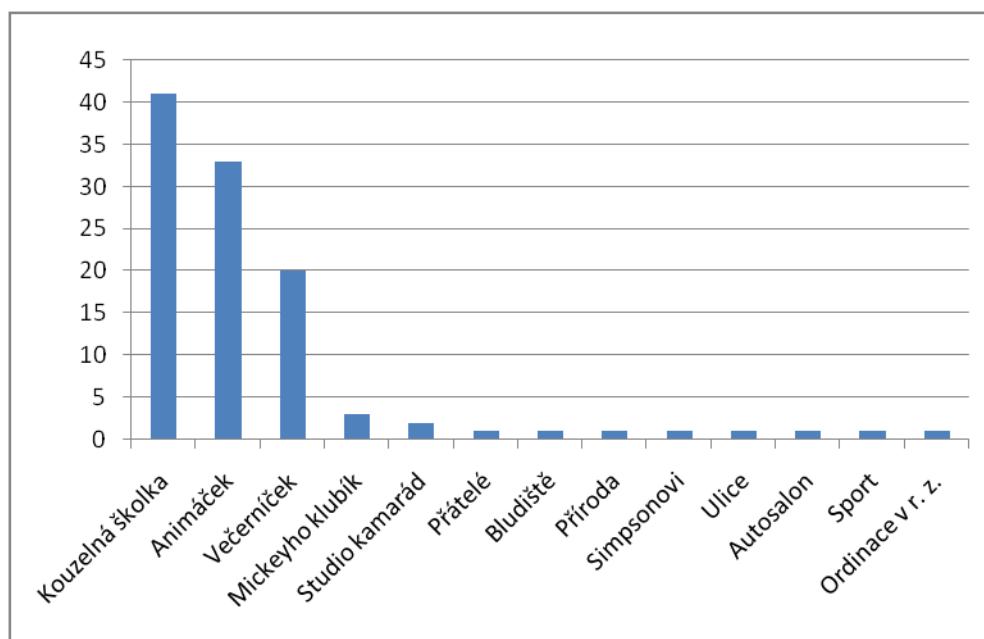
Město do 15000 obyvatel: 12 z 31, což je přibližně stejný výsledek jako u vesnické MŠ.

Město nad 15000 obyvatel: 4 z 8, i přes nepříliš velkou návratnost dotazníků zde vidíme, že již polovina dětí má ve svých pokojích TV.

- Zde můžeme částečně odpovědět na první hypotézu. Počet vlastních televizorů v pokojích dětí se dá považovat za téměř totožný. Není zde poznat rozdíl mezi Vesnicí, Malým městem a Velkým městem, i přes nepříliš vysokou účast respondentů.

5. Oblíbené pořady, na které se děti pravidelně dívají:

Zde je uveden graf nejčastěji sledovaných pořadů, zahrnutých pro všechny tázané MŠ.

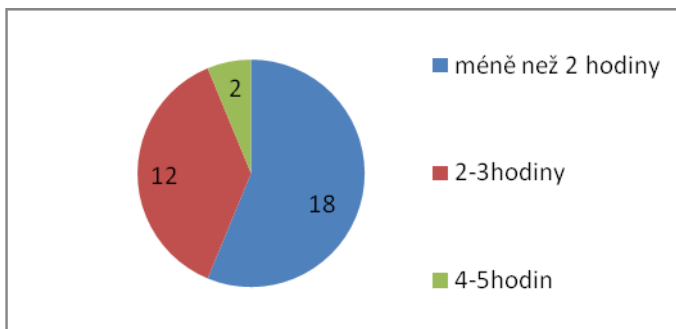
Nejoblíbenějšími pořady jsou Kouzelná školka a Animáček, za nimi zaostává Večerníček, na který se dívá pouze 20 dětí z 69. Jako další odpovědi jsou pořady a seriály, které běží zhruba v dobu, kdy přijde dítě ze školky.

6. Máte doma video, či DVD přehrávač?

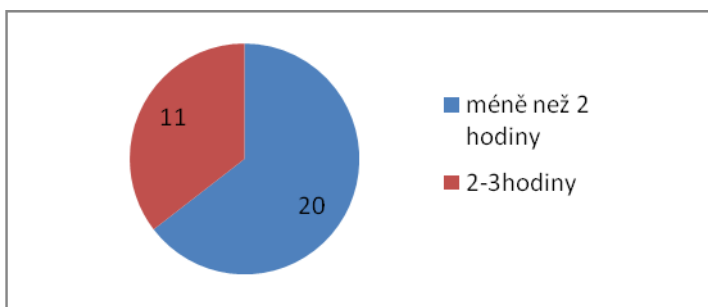
Opět zde odpověděli všichni tazatelé shodně, a to pozitivně, takže všichni tyto zařízení vlastní.

7. Kolik času dítě věnuje sledování televize, DVD, či videa?

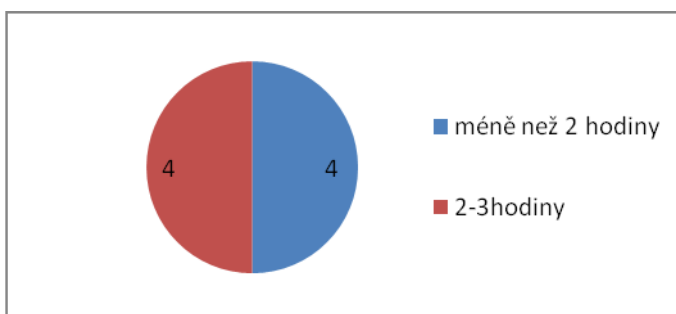
Vesnice

Město do 15000

Město nad 15000

Sledovanost televize, DVD, či televize, je prakticky totožná ve všech kategoriích, zde se děti ve svých návycích a zvyklostech téměř neliší.

8. Kterým filmům dává přednost?

U každé dotazované kategorie hrají naprostý prim pohádky. Pohádky sleduje 95% dětí.

Našla se zde sledovanost i dalších žánrů, jako jsou komedie, a dobrodružné filmy, ale výsledek jen absolutně nepatrný.

Opět se zde ukazuje pouze zanedbatelná závislost na místě, ve kterém dítě bydlí.

Další částí otázky bylo, zda se rodič dívá spolu s dítětem.

Hromadnou odpovědí se stalo: „Většinou se díváme spolu s dítětem“, a to v 70% případů, další nejčastější odpovědí bylo: „Občas, málo se spolu díváme“, domníváme se, že toto může být typickým příkladem odložení dítěte k televizi, když si rodič potřebuje udělat svou práci. Na druhou stranu rodiče, při této odpovědi uvádí poznámku, že mají přehled, čím se dítě zabývá.

9. Dá raději přednost sledování televize, či hraní her, před hraní si venku s kamarády či sourozenci?

V této otázce se, až na pár ojedinělých výjimek, stalo klíčovou odpovědí NE.

Toto je pozitivní zjištění, že dítě dává přednost fyzickému kontaktu při hrách, než imaginární zábavě.

Zde vidíme, že nehraje žádnou roli fakt, zda dítě žije na Vesnici v rodinném domku, či sídlišti. Děti si stále nejraději hrají s reálnými kamarády, či sourozenci.

10. Co si myslí o násilích ve filmech?

Nejčastější odpovědí u této otázky bylo: „Nelíbí se mu/jí filmy s násilím“. A to u všech populačních kategorií

Vesnice – 2/3 odpovědí Nelíbí se mu, jednomu se násilí líbí, zbytek dětí násilí nevidělo.

Město do 15000 ob. – 2/3 Nelíbí se mu, desetina dětí se násilí líbí, ostatní buď násilí neviděli, nebo ho berou jako samozřejmost.

Město nad 15000 ob. – třetina se násilí nelíbí, a třetina násilí nevidělo. (Nelze objektivně hodnotit, pro malý počet obdržených dotazníků).

Další částí otázky bylo, zda dítě chápe rozdíl mezi skutečným a hraným násilím.

Drtivá většina tazatelů odpověděla ANO, chápe rozdíl a povídáme si tom.

11. (12). Má nějaký vzor, hrdinku, zpěvačku, atd..?

Hypotéza č. 3. Odpovědi byly shodné u vesnice a u města do 15000 obyvatel, zde se ukázalo, že nějaký vzor, hrdinu, hrdinku, herce, zpěvačku má polovina dětí, u města nad 15000 to byly $\frac{3}{4}$.

Všechny tyto postavy pocházejí z televize, DVD, nebo kina.

13. Máte doma počítač?

Všichni tazatelé na tuto otázku odpověděli ANO, všechny tázané domácnosti mají doma minimálně jedno PC, či notebook.

14. Má dítě svůj vlastní počítač?

V MŠ Vesnice, má svůj vlastní počítač 5 dětí ze 30, což je velice důležité zjištění, ve srovnání s dobou o 10 let zpátky, kdy ještě nebyly počítače dalším členem rodiny.

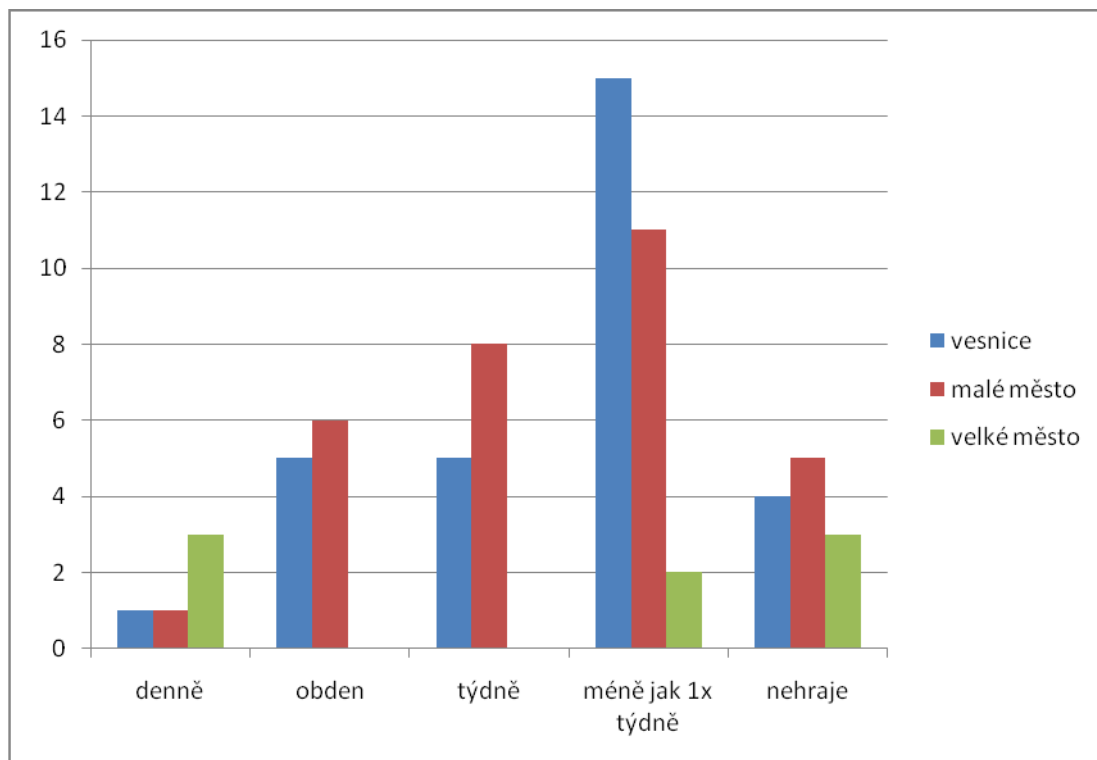
V Malém městě to jsou 3 z 31 a ve Velkém městě nad 15000 obyvatel 2 z 8.

Ukazuje se, že počítače ještě zcela neovládly populaci, a děti se dokáží zabavit i jinak.

- Zde máme také druhou část odpovědi na první hypotézu. Poměr počítačů, které děti vlastní se pohybuje zhruba kolem 10% a tudíž nezávisí na populační kategorii.

15. Jak často hraje hry na počítači?

Srovnání jednotlivých kategorií

I přes malou účast tazatelů a odevzdaných dotazníků ve městě je patrné, že tamější děti hrají počítačové hry častěji. Průměry hraní v malém městě a na vesnici se moc neliší. Avšak hypotéza H4 se nám naprosto potvrdila. Hry na počítači hraje daleko víc, než 60% dětí, ať už z tazatelů z Vesnice, či větších měst.

16. Má herní konzoli?

Ve všech kategoriích je zhruba desetina dětí, které nějakou herní konzoli vlastní.

17. Které konzolové, nebo počítačové hry, hraje nejraději?

Nejpočetnějšími odpověďmi rodičů byly logické hry a agentury, u kterých se dá říct, že rozvíjejí schopnosti dítěte. Další skupinou jsou závody, auta, motorky. V rámci her lze tvrdit, že jaksi také zostrují smysl pro orientaci a postřeh dítěte.

Naopak 6 z MŠ Vesnice a Malém městě vůbec nehraje, ve Velkém městě jsou 2.

18. Téměř žádné z dětí nemá žádného hrdinu z počítačových her, dá se předpokládat, že se jim tyto vjemy z hraní her nedostaly hluboko do podvědomí, nebo je silně nezasáhly

19. Kolik času denně věnuje počítačovým nebo konzolovým hrám ?

Vesnice – 20 dětí méně než dvě hodiny, 4 děti 2-3hodiny, jedno dítě 4-5 hodin a 5 nehraje vůbec.

Malé město – 25 dětí méně než dvě hodiny, 6 dětí nehraje vůbec

Velké město – 4 hrají méně než 2 hodiny, 2 hrají 2-3 a 2 nehrají vůbec.

20. Všechny domácnosti mají připojení k internetu

Hypotéza H5 je tedy jasně potvrzena a to v celém rozsahu. Tedy naprosto všechny domácnosti vybavené počítačem, jsou připojeny k internetu.

21. Používání bezpečnostního zámku :

Vesnice – 6 ze 30 neví, co to bezpečnostní zámek je. Ti co vědí, používají jen Microsoft security systém, zbytek tazatelů nepoužívá.

Malé město – 3 z 31 nevědí, co je to BZ na prohlížení webových stránek. Ti co věděli používají Microsoft security systém, nebo Kaspersky Internet security.

Velké město – všichni vědí, co je to zámek na webovské stránky. Používají MSS a AVG, zbytek nepoužívá žádný.

4.1.2 Dotazníky pedagogů

Zde budu provádět srovnání odpovědí pedagogů ze všech kategorií, od Vesnice po Velké město.

1. Osobnostní rysy, které vyjadřují většinu dětí ve vaší třídě.

U kategorie Vesnice jsou nejčastějšími rysy obratnost, lenost a přizpůsobivost, v Malém městě to byly obratnost, pečlivost, pracovitost a cílevědomost, ve Velkém městě nepořádnost, sebekontrola a přizpůsobivost,

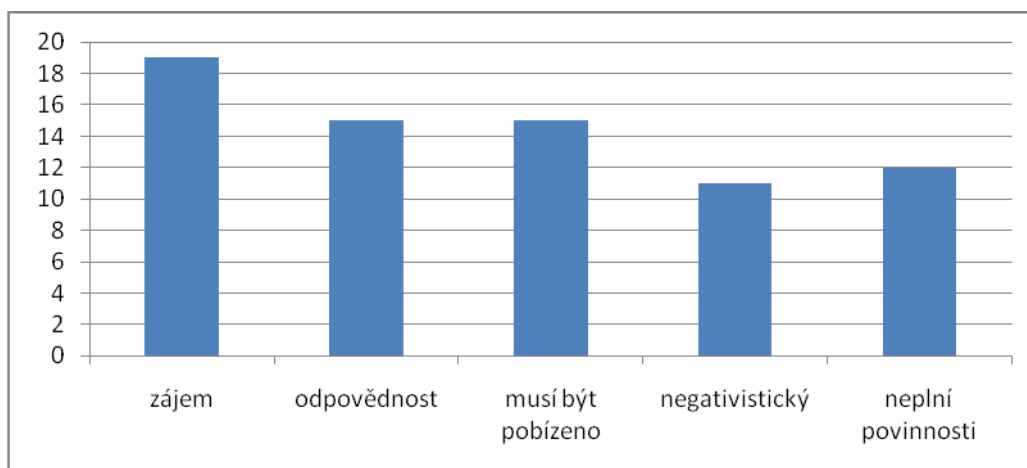
Všimněme si, že se zde shoduje pouze rys obratnost u dětí z vesnice a malého města, v dalších se liší.

2. Ohodnot'te, jaký přístup mají děti v dnešní době k výuce

	1	2	3	4	5
zájem					
odpovědnost					
musí být pobízeno					
negativistický					
neplní povinnosti					

Hodnocení probíhá následujícím způsobem, odpovídá určitý počet pedagogů, přičemž číslo 5 je největší pozitivní známka. Body se pak u jednotlivých řádků sčítají a jejich srovnání vidíme níže v grafech.

Vesnice

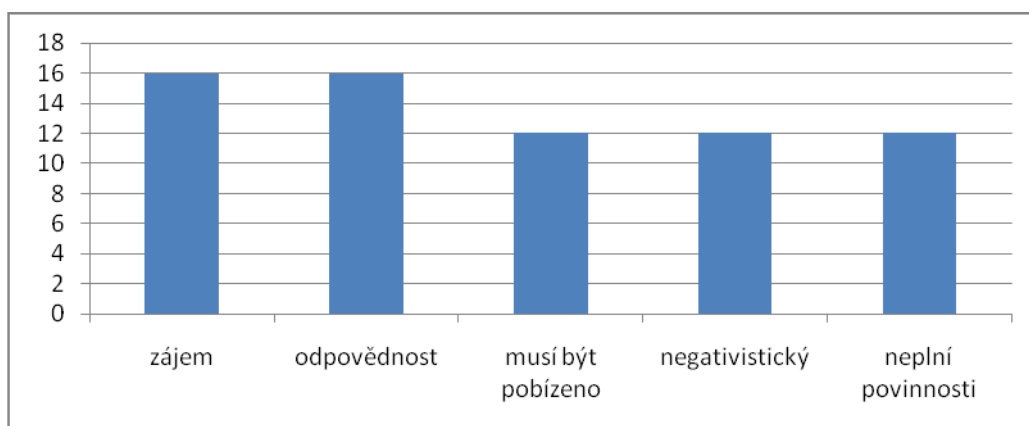

Odpovídalo zde 5 pedagogů, maximální počet dosažených kladných bodů je 25.

Z toho vyplývá, že velmi pozitivním ukazatelem v této kategorii je zájem.

11 a 12 bodů dostaly negativní přístupy.

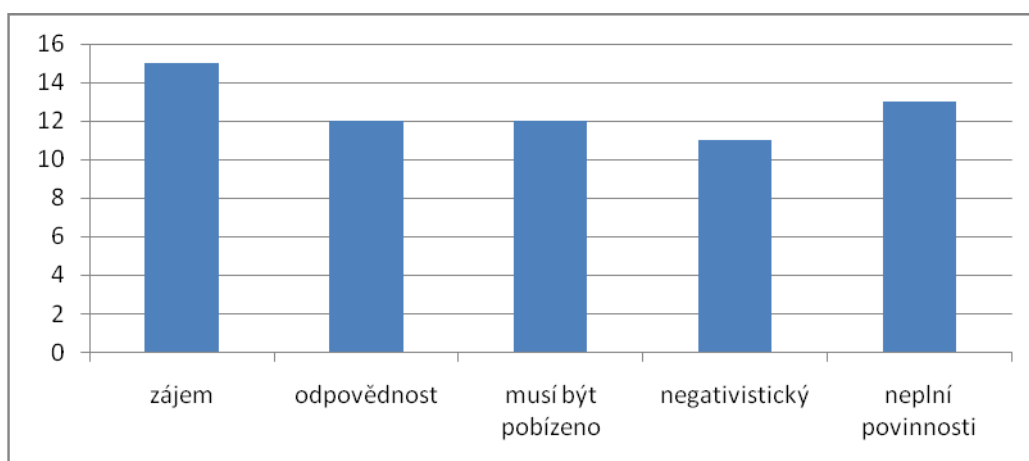
Malé město do 15000 ob.

Zde odpovídali 4 pedagogové, čili maximální počet kladných bodů je 20.

Vysoké ohodnocení 16 dostaly zájem a odpovědnost. Na druhou stranu zhruba polovinu bodů dostaly negativistický přístup, dítě neplní povinnosti a musí být pobízeno.

Velké město nad 15000 ob.

Opět zde odpovídali 4 pedagogové, takže maximální počet bodů je 20

Vidíme zde výrazně vysokou hodnotu u "Neplní povinnosti".

3. Hodnocení přístupu dětí k práci

V této souhrnné tabulce budou uvedeny u každého přístupu průměrné počty dětí ve třídách, které jim odpovídají. Přičemž maximální počet dětí ze kterého vycházíme je 28.

	Vesnice	Malé město	Velké město
aktivní	15	13	10
pasivní	9	3	10
samostatná	10	13	9
pracuje s pomocí učitele	11	13	13
spolupracuje s učitelem	19	15	16
spolupracuje se spolužáky	6	15	15
nespolupracuje	2	0	4
soustředěný/á	12	15	13
nepozorný	8	5	10
snaží se	18	15	20
soustavně vyrušuje	5	2	3

4. Vztahy dětí k pedagogům.

Jako nejsilnější vztah dítěte a pedagoga ve všech populačních kategoriích se jeví respekt, ten je nejvíce hodnoceným aspektem, dalším je strach. Ostatní negativní vazby jako ignorance, lhostejnost a agresivita nejsou až tak patrné

5. Jak se dle vás změnil vztah dětí ke svým spolužákům, za dobu kterou učíte?

Podle pedagogů došlo ke změně těchto druhů chování :

Kamarádstkost, nesnášenlivost, tolerantnost, lhostejnost, důvěřivost, agresivita.

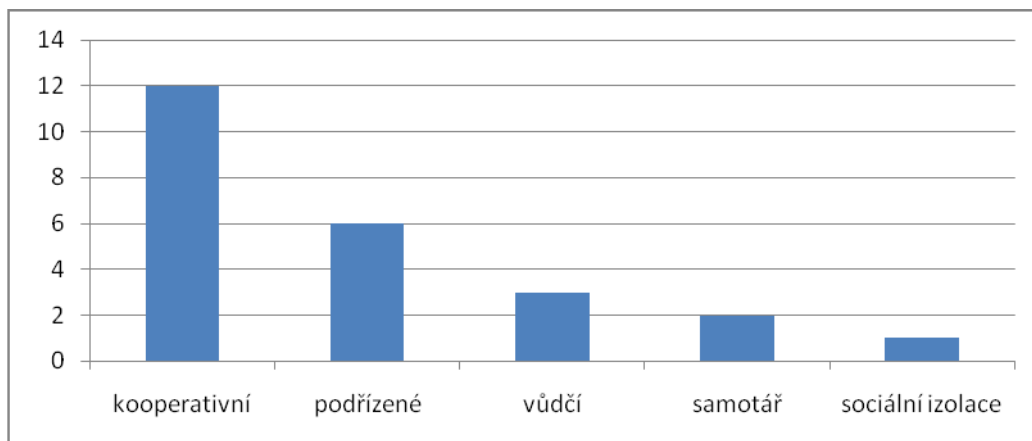
A to ve stupnici od 1 do 5, kdy 5 je největší změna, tak byly téměř všechny hodnoceny stupněm 3. Tedy středně velká změna.

Můžeme to přikládat vývoji doby.

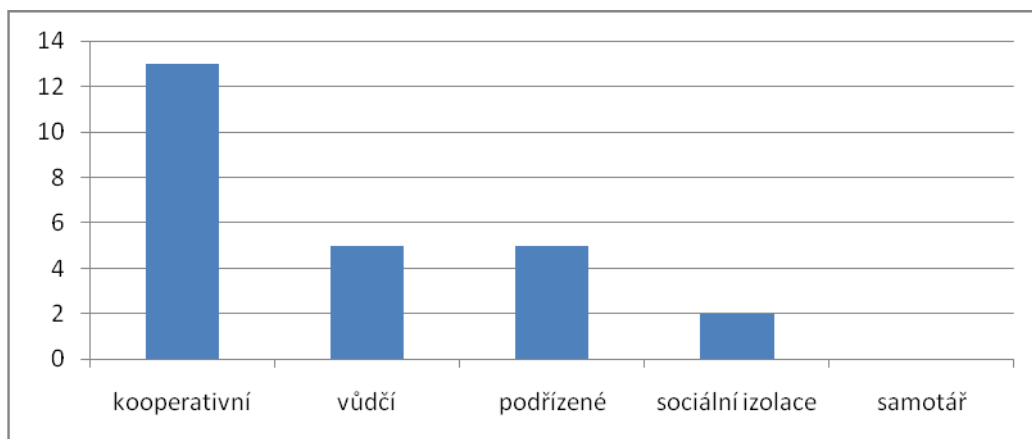
6. V další otázce se zabýváme zařazením dětí to jednotlivých skupin.

Kooperativní, vůdčí, podřízené, sociální izolace, samotář z každé z populačních skupin. Vychází se opět z počtu 28 dětí.

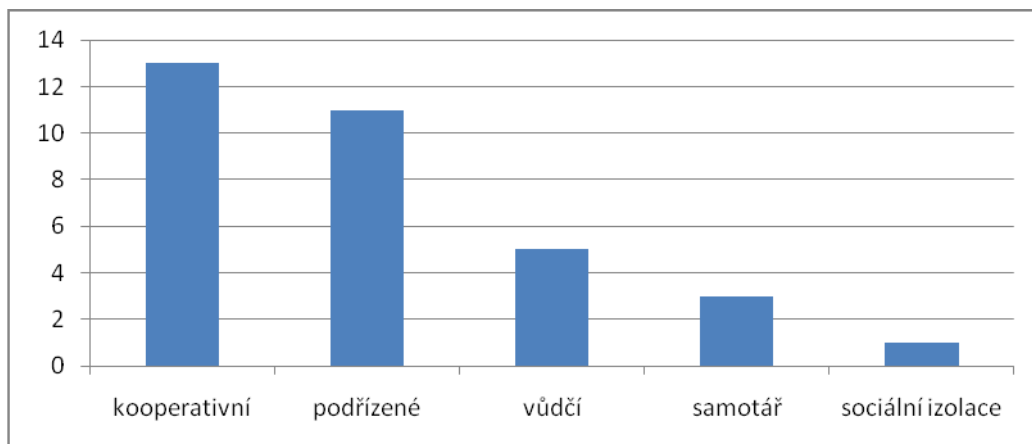
Vesnice

Malé město

Velké město

7. Podtrhněte poruchy chování, které se vyskytly u vašich žáků

Nejčastěji vyskytovanými poruchami, které se vyskytly uvnitř dětského kolektivu ve školkách, byly: porucha pozornosti, hyperaktivita a lhaní.

8. Používáte během výuky televizi?

Vesnice: polovina z tázaných pedagogů televizi používá, navíc i jiné sdělovací prostředky, jako CD, DVD, video, PC, audio kazety.

Malé město: Nepoužívají televizi

Velké město: Taktéž polovina vyučujících televizi používá a k tomu i CD a DVD.

9. Které vlastnosti více převažují u sledování televize, či přímé komunikaci pedagoga s dětmi?

Vesnice:

	televize	pedagog	nejde určit
pozornost		3	2
aktivita		3	2
vyrušování	1	2	2
agresivita			5
komunikativnost		2	3

Malé město: Televizi nepoužívá

Velké město:

	televize	pedagog	nejde určit
pozornost		1	1
aktivita		2	
vyrušování	1		1
agresivita			2
komunikativnost	1	1	

Z tabulek můžeme vypožorovat, že pedagog zaujímá větší pozornost dítěte při osobním kontaktu. Při sledování televize se projevuje pouze zvýšení vyrušování

10. Viz. Otázka 11

11. Jaký je váš postoj k využívání didaktických počítačových programů ve výuce, pokud je používáte?

Naprostá většina dotazovaných pedagogů hodnotí svůj přístup k těmto výukovým programům jako neutrální až pozitivní. A to i v případě školky, kde se počítače vůbec nepoužívají. Svědčí to o přesvědčení pedagogů v tyto metody, které bohužel nemohou uplatňovat.

12. Pokud je využíváte, jak často a k čemu?

Pedagogové na vesnici využívají počítačové programy zhruba jednou až dvakrát za měsíc, a to k motivaci a fixaci učiva.

Učitelé ve velkém městě je používají jednou za měsíc k fixaci učiva.

Hypotéza H6 je tedy nesprávná. Používání výukového softwaru na populační kategorii nezávisí, ale je dána přístupem školky k dané technologii a možnostem výuky.

13. Jestliže ano, za jakým účelem (viz. Otázka č. 12)

14. Kolik let pedagogické práce už máte za sebou (mateřské školy, základní školy)?

U Vesnice a Velkého města, měli všichni respondenti z řad pedagogů odučených 21let a více.

V malém městě se pedagogická praxe pohybuje v rozmezí 11 až 20 let.

4.2 Návrh doporučení

Abychom docílili správného vývoje dítěte, jak psychického, tak i fyzického. Měly by se dodržovat tyto pravidla a doporučení:

- Rodiče či vychovatelé by měli umět zajistit, aby se dítě dívalo jen na to, co mu prospívá po psychické stránce.
- Můžou nabídnout dětem místo počítače či televize knihu. Dítě si s knihou obohacuje fantazii a rozvíjí intelekt. Dítě si může osvojit návyk, že četba je přirozená činnost.
- Rodiče by měli být opatrní na počítačové hry, které dnes trh nabízí. Jsou pro děti velmi přitažlivé a hrozí, že by mohly nahradit lidskou společnost. Hry s násilím jsou pro psychický vývoj nebezpečné.
- Jak rodiče, tak i pedagogové by měli mít kontrolu nad časem, který dítě tráví u televize či jiného média.
- V případě, že dítěti není dovoleno dívat se na určitý pořad, nebo hrát onu počítačovou hru, je nutno mu vysvětlit, proč tomu tak je a které důvody pro jeho dobro to jsou.
- Bylo by dobré také naučit dítě alespoň jednou do týdne, aby vysadilo veškerý kontakt se všemi elektronickými médii, které ještě nyní nejsou pro jeho život nutností.
- Důležité je také možnost fyzického ohrožení dítěte, proto musíte dbát na následující doporučení:
 - Počítač by neměl být v temném místě místnosti, nebo prostorách bez oken. Toto je důležité pro psychiku člověka, Pohled z okna do zeleně uklidní.
 - Výběr správného stolu, nejlépe s výškovým nastavením, aby se předešlo problému bolesti zad a ramen.
 - Důležitý je také dostatek místa pro nohy. Chodidla by měly být celé na zemi, nebo na šikmé podložce.
 - Správná vzdálenost obrazovky od očí. Horní řádek by měl být zhruba v jejich úrovni a vzdálenost asi 60 cm.

S nedostatečnou pohybovou aktivitou jsou spojeny choroby a dysfunkce současné společnosti, jakou jsou srdeční choroby, bolesti zad, cukrovka a další obtíže.

Proto je nutné své dítě chránit již v raném dětství a učit ho správným návykům.

5 Závěr

Cílem této práce bylo ověření hypotéz, na které bylo postupně odpovězeno při vyhodnocování, ve čtvrté kapitole, na základě dotazníkového průzkumu, který měl zajistit sběr dostatečné množství informací, které by pomohly zmapovat a objasnit některé nejasnosti, jako jsou například výše agresivity, psychických problémů, či nepozornosti, které s problematikou vlivu elektronických médií na sociální chování dětí souvisí.

Průzkum byl prováděn pomocí anonymních dotazníků, které byly rozděleny pro rodiče a pedagogy ve školách.

Dotazníky pro rodiče, byly členěny do 3 částí a to Vesnice, Malé město do 15000 obyvatel a Velké město nad 15000 obyvatel.

Návratnost dotazníků byla vcelku přijatelná, bohužel dotazníků z populační kategorie Velké město nad 15000 obyvatel nebylo mnoho: Příčinou byla chřipková epidemie a vysoká nemocnost v daném období.

I přes anonymnost dotazníků se zdají odpovědi na některé otázky naprosto nelogické a zavádějící a zkreslené. Nedošlo téměř k žádné výraznější a neočekávané odchylce a výsledky vyšly takřikajíc “téměř dokonale“. Vyvráceny byly hypotézy H1, H2 a H6 a také H7 (viz. Kapitola 3.3). Děti stále upřednostňují hru se svými vrstevníky, přáteli, či sourozenci, před virtuální realitou. Dnešní okolí dětí z kategorie Vesnice či Velkého města, ve kterém se pohybují, není tak zcela technologicky a pokrokově odlišné, aby tyto hypotézy byly splněny. Také záleží na mnoha dalších faktorech, které nemusely být dotazníkem vůbec zachyceny.

V případě pedagogů to může být zapříčiněno neochotou či nedostatkem volného času pro přesné a rozvážné vyplňování. Na straně rodičů se může jednat o tzv. **Hypotézu a spirále mlčení**, která pojednává o nevelké ochotě lidí vyjadřovat své postoje a názory, v případě, že cítí, že odporují názorům, které převažují ve společnosti v jejich okolí.

Nicméně v samotném závěru je nutno podotknout, že vliv elektronických médií na děti společně s vývojem jejich technologií roste, stávají se pro děti atraktivnějšími a také na ně doléhá tlak okolí, tlak spolužáků a vrstevníků. Zde už bude záležet pouze na rodičích a pedagotech, jak budou děti před těmito vlivy chránit, hovořit s nimi o nebezpečích, pokud

možno vysvětlovat jim možné dopady, ale zároveň je naučit správně používat a využívat ve svůj prospěch, bez ohrožení zdraví, jak psychického, tak fyzického, jelikož děti jsou budoucnost lidstva.

Seznam použité literatury

1. FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. 2. české vyd. Praha : Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-7178-626-8. [z anglického originálu ... přeložil Karel Balcar.]
2. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*. 1. české vyd. Praha : Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.
3. *Děti pod kontrolou* [online]. 2010, [cit. 2010-11-15]. Jiří Macich ml. . Dostupný z <http://ppk.chip.cz/cs/archiv-vydani/r2010/c12-2010/ppk-12-2010-pdf/_files/ppk-12-2010-deti-u-pc-38-39.pdf>
4. *Historie televize* [online]. 2007, [cit. 2010-11-20]. Dostupný z <<http://www.digitalnitemlevize.cz/magazin/obecne/mala-encyklopedie-televizni-techniky/mala-encyklopedie-televizni-techniky-1-historie-televize.html?sablona=tisk>>
5. *Historie vzniku internetu* [online]. 2007, [cit. 2010-11-20]. Dostupný z <<http://owebu.blogger.cz/Internet/Historie-vzniku-internetu> >
6. *Chraňte své děti před nástrahami internetu!* [online]. 2008, [cit. 2011-03-06]. Ondřej Špulák . Dostupný z <<http://www.slunecnice.cz/tipy/chrante-sve-deti-pred-nastrahami-internetu/>>
7. *Na počátku byl ARPANET* [online]. 2007, [cit. 2011-03-20]. Dostupný z <<http://www.seniorclub.cz/internet.htm> >
8. *Počátky TV* [online]. 2007, [cit. 2010-11-20], Václav Jacyszyn, Dostupný z <http://tele.tym.cz/zajimavosti/pocatky_tv/pocatky_tv.htm>
9. *Rodiče, děti a televize* [online]. [cit. 2011-03-02] . Dostupný z <<http://cpr.apha.cz/rodice-deti-a-televize/>>

Seznam zkratk a pojmů

Mass média - Media, která zasahují obrovskou část populace.

PC - Personal computer

MŠ - Mateřská škola

USA - United States of America

NTSC - National Television System(s) Committee

RGB - Red, gree, blue

VA - Volt-Ampér

BBC - British Broadcasting Corporation

Marconi E.M.I - Televizní společnost

SSSR - Svaz sovětských socialistických republik

ČSR - Česko-Slovenská republika

Ikonoskop - Zobrazovací zařízení

RCA - Korporace rádia Ameriky

RAND - American Research and Development Corporation

ARPA(net) - Advanced Research Projects Agency

CERN - European Organization for Nuclear Research

WWW - World Wide Web

MIT - Massachusetts Institute of Technology

INRIA - National Institute for Research in Computer Science and Control

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen (a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Paskově dne: 11.5.2011

Jméno a příjmení studenta:

Adresa trvalého bydliště :

U Parku 506

Paskov

739 21